

Täysistunto

Torstai 29.6.2017 klo 16.03—17.59

2.1. Suullinen kysymys sote-uudistuksesta (Ilkka Kantola sd)

Suullinen kysymys SKT 101/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kantola.

Keskustelu

16.04 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on antanut arvionsa hallituksen maakunta- ja sote-uudistuksen kokonaisuudesta. Sote-uudistuksen tärkein tavoite tällä ja viime kaudella on ollut kansalaisten riittävien ja yhdenvertaisten palveluiden turvaaminen kaikkialla Suomessa. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin tänään todennut yksimielisessä lausunnossaan, että hallituksen esitykseen sisältyvä yhtiöittämisvelvoite päinvastoin vaarantaa kansalaisten yhdenvertaisuuden riittävien palvelujen saamisessa.

Arvoisa pääministerin sijainen, yhtiöittämisvelvoite on poistettava lakiesityksestä. Kysyn: Mistä tämä yhtiöittämisvelvoite tuli lakiesitykseen? Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan siihen, että se perustuu poliittiseen harkintaan. Mikä oli tämä poliittinen tavoite, joka perustuslakivaliokunnan mukaan vaaransi kansalaisten perusoikeuksien toteutumisen?

16.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen tavoitteena todellakin on turvata ja varmistaa kansalaisten yhdenvertaiset palvelut koko Suomessa ja sen lisäksi luoda kestävyysvajeeseen lääkkeitä. Näistä lähtökohdista uudistusta on tehty ja tehdään ja se viedään läpi.

Valinnanvapaus, joka on osa tätä kokonaisuutta, on nimenomaan tarkoitettu ihmisille, jotta pääsee sujuvasti palveluun, jotta voi vaikuttaa, jotta voi valita sen palveluntarjoajan, josta hakee tämän palvelun. Se, että päädyttiin ottamaan työvälineeksi valinnanvapauden toteuttamiseen tämä yhtiöittämismalli, tuli kilpailuviranomaisten, asiantuntijoiden vaa-teesta ja näkemyksestä, sen lisäksi tässä valmistelussa on käytetty runsaasti lainsäädännön ammattilaisia, ja silloin päädyttiin tähän näkemykseen. Nyt perustuslakivaliokunta totesi, että se ei ole perustuslain mukainen, ja silloin meidän tehtävämme on löytää valinnanvapauden [Puhemies koputtaa] toteuttamiselle muu tapa. Mutta valinnanvapaus voi hyvin ja toteutuu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

16.06 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että hallituksen ehdottamaa uudistusta ei ole mahdollista hallitusti toteuttaa suunnitellussa aikataulussa niin, että kansalaisten perusoikeudet eivät vaarantuisi. Siksi tuntuu käsittämättömältä, että perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuuden yhä jatkuessa hallitus tiedotti, että se tulee toteuttamaan sote-uudistuksen 1.1.2019 ja että valinnanvapaus kuuluu tähän kokonaisuuteen. [Kari Uotila: Ei voi olla totta!] Toisaalta kuitenkin alivaltiosihteeri Pöysti totesi tuoreeltaan, että uusi esitys valinnanvapauslaiksi voisi olla valmis aikaisintaan marraskuussa. Arvoisa pääministerin sijainen, kun perustuslakivaliokunta selvästi toteaa, että suunniteltu aikataulu vaarantaa vakavasti kansalaisten oikeuden riittäviin palveluihin, mihin perustuu hallituksen aikataulun pitäminen ennallaan? Eikö nyt ole välttämätöntä muuttaa aikataulua ja valmistella tämä tärkeä kokonaisuus huolella, niin että se todella täyttää kaikki sille asetetut vaatimukset myös valtiosäännön kannalta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehula.

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kantolalla on ollut viikkoja aikaa olla mukana perustuslakivaliokunnan työssä, ja se on erinomainen asia, että perustuslakivaliokunta on saanut oman massiivisen tehtävänsä tehtyä tänään, tässä ja nyt, arvioinut hallituksen esityksen kokonaisuuden. Koska meillä on hallituksen piirissä ollut aikaa arvioida noin neljä tuntia sitä teidän työtänne, niin tänään, tässä ja nyt on yksityiskohtaisen jatkovalmistelun täsmällisen aikataulun kertominen täysin mahdotonta. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta se, mikä on mahdollista, on se, että me tavoittelemme päivää, jota on tavoiteltu hallituksen ensimmäisestä päivästä lukien, ja se päivä on 1.1.2019. Perustuslakivaliokuntakin toteaa, että tällä muutoksella, jota ollaan tekemässä kansalaisten yhdenvertaisuuden vuoksi, alkaa olla kiire. Ja yksi osa sitä, että päästään yhdenvertaisiin sote-palveluihin, on se, että tehdään huolellista, asiantuntemukseen perustuvaa työtä [Välihuutoja vasemmalta] ja pidetään [Puhemies koputtaa] tuosta päivästä 1.1.2019 kiinni.

16.09 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uutisten mukaan tämä kyselytunti on, arvoisa ministeri Rehula, teidän viimeinen ministerinä. Kiitän siitä kestävydestä, mitä olette osoittanut hallituksen kaikkien kriisien keskellä tämän sote-uudistuksen ympärillä.

Yksi keskeinen asiahan tässä on ollut se, että hallitus on valinnut tähän tämän markkinamallin, että palvelut viedään markkinoille ja yhtiöihin. Nyt se on perustuslakivaliokunnassa, ja selkeästi sille on asetettu stoppi. [Välihuutoja oikealta] Arvoisa ministeri, kysyn nyt: millä tavalla tulette turvaamaan tässä jatkossa sen, että valinnanvapautta hallitusti edistetään mutta tätä kaikille tärkeää yhdenvertaisuuden periaatetta ei romuteta, kuten tämä aikaisempi esitys olisi tehnyt?

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässäkin salissa on edustajia, jotka ovat tyytyväisiä siitä, että 10.7. on päivä, jolloin ministeri vaihtuu. [Välihuutoja] Se on asia, joka ei vaikuta sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen eteenpäinvientiin.

Toisekseen, perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut niin sote-järjestämislain, maakuntalain kuin valinnanvapauslainsäädännön kokonaisuuden. Ei perustuslakiva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

liokunnan lausunnosta löydy kohtaa, jossa kerrottaisiin, että valinnanvapauslainsäädäntö olisi ongelmallinen perustuslain kannalta. [Lenita Toivakka: Juuri näin!] Perustuslakivaliokunnan lausunnon luettuani totean, että henkilökohtainen budjetti, asiakassetelit, hammashuollon valinnanvapauden piiriin saattaminen, sote-keskuskin, eivät ne ole perustuslain näkökulmasta ongelmallisia. [Välihuuto] Se, missä tulee ongelma — minkä perustuslakivaliokunta on ponteenkin vienyt — on toimeenpanon aikataulu. Ja tämä toimeenpanon aikataulu on nyt se, jonka osalta me tulemme antamaan hallituksena täydentävän esityksen, [Puhemies koputtaa] kun se esitys on valmis.

16.11 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen sote-esityksen ongelmat eivät ole vain perustuslaillisia, siinä ministeri on oikeassa. Isot riskit liittyvät myöskin kustannusten nousuun, josta monet asiantuntijat varoittavat. Eli mikäli nämä kustannusriskit toteutuvat, on hyvin mahdollista, että esimerkiksi pienituloisten asiakasmaksut nousevat.

Mutta sen lisäksi perustuslakivaliokunta on tänään lausunut tämän valinnanvapausjärjestelmän perustuslaillisista ongelmista. Se ei koske ainoastaan pakkoyhtiöittämistä vaan tosiaankin myös tätä aikataulua. Ja jäin nyt kyllä ihmettelemään ministeri Rehulan vastaus-ta tähän liittyen, kun perustuslakivaliokunta hyvin selvästi on sanonut ja varoittanut siitä, että tämä liian kireä aikataulu saattaa kriisiyttää koko suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon, ja on linjannut, että jos valinnanvapausjärjestelmä otetaan käyttöön, se pitää ottaa porrastetusti, ja samana päivänä hallitus lähettää tiedotteen, jossa linjataan, että alkuperäisestä aikataulusta pidetään kiinni ja tämä uudistus tehdään kerralla. Mikä tämä hallituksen aikataulu nyt on? Ministeri Rehulan vastauksen perusteella jäi [Puhemies koputtaa] sellainen vaikutelma, että tämän päivän tiedotteessa on ollut jonkunlainen virhe.

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 1.1.2019 on päivä, jolloin tässä maassa on eduskunnan hyväksymä laki, jossa on kokonaisuus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, maakuntahallinnosta, monesta muusta maakuntahallintoon, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvästä asiasta ja valinnanvapauslainsäädäntö. Se on se tähtäin, johon ollaan matkalla. Sen on hallitus tänään kertonut ääneen. En ole ehtinyt perehtymään eikä valmisteluorganisaatiokaan ole ehtinyt perehtymään siihen, mitä ihan yksityiskohtaisesti esimerkiksi tämän toimeenpanon osalta ja toimeenpanon aikataulun osalta perustuslakivaliokunta on todennut. Sen se on todennut, että tämä toimeenpanon aikataulu on perustuslain kannalta ongelmallinen, se on säätämisyjärjestyksen takana. Mutta meidän valmistelussamme tässä kohdassa me luemme sen lausunnon. Kiitos siitä lausunnosta, se antaa ne askelmerkit — aivan niin kuin valiokunnan tiedotustilaisuudessa sanottiin ja kerrottiin — jatkovalmistelulle, ja se jatkotyö alkaa huomennaamulla varhain.

16.13 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime eduskuntakaudella kaikki kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdessä valmistelivat sote-uudistusta, löydettiin yhteinen ratkaisu, joka ei kuitenkaan mennyt perustuslakivaliokunnassa sellaisenaan läpi. [Hälinää] 1.4., noin reilu kaksi viikkoa ennen eduskuntavaaleja, pääministerin virkahuoneessa kokoontuivat eduskuntapuolueet. Paikalla olivat muun muassa puheenjohtajat Sipilä, Soini ja Stubb. Silloin kaikki kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdessä sopivat, että riippumatta vaalituloksesta yhdessä tulemme jatkamaan sote-uudistusta, yh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

dessä valmistelua, siltä pohjalta, mikä ratkaisu oli viime kaudella löytynyt. Kolme puoluetta, jotka muodostivat hallituksen, pettivät tämän — aprillipäivä, näin jälkikäteen sen huomaa — lupauksensa. Nyt kysymykseni kuuluukin: tässä tilanteessa, kun olette ajaneet sote-uudistuksen kanssa päin seinää, olisiko syytä lunastaa tämä lupaus, ottaa kaikki puolueet mukaan [Puhemies koputtaa] valmistelemaan sellainen sote-uudistus, joka ei kaadu?

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella se yhdessä valmisteltu esitys törmäsi perustuslain 121 §:ään [Välihuutoja vasemmalta] kunnallisesta itsehallinnosta. Yritettiin viimeiseen päivään ja viimeiseen minuuttiin asti löytää siihen ratkaisut, jotta olisi päästy siltä pohjalta eteenpäin. Tuo työ, arvoisa edustaja Arhinmäki, on ollut tämän työn pohjana. [Paavo Arhinmäki: Siinä ei ollut valinnanvapautta!] Perustuslakivaliokunnan lausunto maaliskuulta 2015 on antanut osviitat sille työlle, jossa ollaan nyt seuraavalla rastilla. Tänään, tässä ja nyt meillä on esitys siitä, mitä muutoksia pitää tehdä, jotta voimme hyväksyä eduskunnassa tämän lain.

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nyt todeta vain sen, ettei tämä sote-uudistus ole törmännyt mihinkään seinään, [Välihuutoja vasemmalta] ei ole törmännyt mihinkään seinään. Tänään perustuslakivaliokunta lausunnossaan tyrmää tämän yhtiöittämismallin. Ja se on ainoastaan väline, se on väline, jolla valinnanvapaus oli tarkoitus järjestää, mutta siihen etsitään korvaava väline, joka on perustuslain mukainen. Mutta itse koko tämä uudistus — maakuntauudistus, sote-uudistus, siihen liittyvä järjestämislaki ja valinnanvapauslainsäädäntö — ei ole törmännyt mihinkään seinään. Nämä menevät eteenpäin, ja kaikki tulevat hallituksen tavoitteiden mukaisesti voimaan 1.1.2019. Tämä on hallituksen tavoite, ja siitä pidetään kiinni. Aikatauluhaasteita syksyyn tulee, koska tämä vaatii nyt hallitukselta täydentävän esityksen valinnanvapauslainsäädännöstä ja koska nämä ovat yksi paketti. Aikatauluhaasteita tulee. Mutta sen kimppuun me käymme tästä päivästä ja varsinkin maanantaista lähtien.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, kolmella eduskuntaryhmällä on tällä kyselytunnilla sama kysymys ensimmäisenä kysymyksenä, SDP:n, vasemmistoliiton ja KD:n ryhmällä, kaikilla kolmella. Siitä syystä ensimmäiset puheenvuorot myönnän juuri näiden ryhmien edustajille. — Ja nyt edustaja Räsänen, teidän lisäkysymyksenne.

16.17 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on todettava, että valitettavasti on monta arvokasta kuukautta hukattu, kun hallitus on tiukasti pitänyt kiinni tästä poliittisesta paketista, johon on kuulunut sekä maakuntahallinto että sitten tämä yhtiöittämispakko, vaikka hyvin on ollut tiedossa se, että yhtiöille ei voi siirtää julkisen vallan käyttöä ja viranomaistehtäviä. Olen itsekin ollut tuossa parlamentaarisessa seurantaryhmässä, ja nämä ongelmat ovat kyllä olleet tiedossa, jotka nyt perustuslakivaliokunta ansiokkaasti on nostanut esiin.

Kyllä itselleni tässä tilanteessa tulee erityisen suuri huoli tästä aikataulukysymyksestä, joka vaikuttaa varsin hämärältä tällä hetkellä siellä hallituksen päässä. Kysynkin teiltä: eikö nyt olisi järkevää ihan näitten kustannusten vuoksi ja ajatellen myös näitä meidän ict-ongelmiamme, että valinnanvapaus toteutettaisiin niin, että saataisiin tämä integraatio pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

rusterveidenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä sen saman hallinnon alaisuudessa [Puhemies koputtaa] ja sitten käytettäisiin palveluseleitä, joilla voidaan sitten yksityisiä palveluita...? [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja, aika reippaasti meni tuo minuutti ylitetyksi.

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aikataulupaine on. Hallituksen piiristä kerrotaan jatkoaskelmerkit heti, kun on ensinnäkin arvioitu nämä perustuslain pykälien takana olevat asiat, selkeät tapaukset. No sitten perustuslakivaliokunnan lausunnossa on muitakin kohtia, jotka pitää nyt käydä huolella läpi, jotta pystytään tekemään näiltä osin se kokonaisarvio, mitä kaikkea täydentävän esityksen pitää sisällään. Paine on hallituksella. Tässä kohdassa askeleen pitää osua seuraavalla kerralla lankulle. On hyvin tavanomaista lainsäädäntötyössä, että lakia kuin lakia käsitellessään perustuslakivaliokunnalla on huomioita asioihin, sisältöihin, säätämisjärjestyksenkin takana olevissa asioissa. En pidä tätä ollenkaan poikkeuksellisen vaan pikemminkin tavanomaisena.

No sitten himppu malttaa nyt siinä, mitä tapahtuu jatkossa integraatiolle ja millä tavalla muutos tämän yhtiöittämisen osalta tehdään, jotta päästään sitten kertomaan ihan oikeasti ja kerralla, [Puhemies koputtaa] mikä se meidän etenemistiemme on.

16.19 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alivaltiosihteeri Pöysti totesi haastattelussa, että marraskuulle menee, jos halutaan oikealla tavalla tämä valmistella. Hän totesi, että siellä on paljon säännöksiä nyt, jotka muuttuvat tämän pakkoyhtiöittämisen poistumisen myötä, jotka täytyy käydä nyt tarkalleen läpi ja muuttaa sitten valinnanvapauslainsäädännön sisältöä. Minä pidän selvänä, että näin ison muutoksen jälkeen tarvitaan myös lausuntokierros syksyllä, joka sitten varmasti johtaa tuohon marraskuuhun.

Alivaltiosihteeri Pöysti totesi haastattelussaan Demokraatille, että maakuntavaalit on mahdollista järjestää vain, jos irrotetaan maakuntauudistus ja valinnanvapauslainsäädäntö toisistaan, että se johtaa siihen, että voidaan maakuntavaalit järjestää. Nyt kysymyksen kuuluukin: mitä hallitus tulee tässä suhteessa tekemään? Tämä kiinnostaa monia ihmisiä, jotka miettivät ehdokkuutta, [Puhemies koputtaa] monia ihmisiä, jotka miettivät äänestämistä maakuntavaaleissa.

16.21 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo todettu ja hallitus on itsekin todennut, me pidämme edelleen kiinni tästä tavoitteesta, 2019 koko uudistus voimaan. Siihen liittyen tietysti olisi tärkeää ja tavoitteellista ja eteenpäinvievää, että pystytään pitämään maakuntavaalit sen mukaisesti, mitä täällä eduskunnassa olevassa hallituksen esityksessä maakuntalakiin ja voimaannolakiin liittyy.

Nyt kun tosiaankin olemme tänään saaneet muutama tunti sitten tämän lausunnon, perustuslakivaliokunnan lausunnon, meidän pitää myös arvioida muutoksien tarvetta, miten paljon niitä muutoksia tehdään, ja samassa yhteydessä arvioida tätä koko aikataulua. Me kaikki tiedämme ja myönnämme sen toki, että tulevien kuukausien aikataulutus on tosi tiukka, mutta jos lähdetään näistä alkuperäisistä tavoitteista, että uudistus tulee voimaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

2019, niin silloin kyllä olisi tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista, että vaalit pystytään pitämään tammikuussa 2018.

16.22 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu aika-
taulupaineista, ja kuitenkin tässä on vuosisadan uudistus kyseessä ja asioiden huolellinen
valmistelu on äärettömän tärkeää. Valiokuntakuulemisessa tuli esille hyvin selkeästi se,
että EU-oikeus ei edellytä yhtiöittämistä ja tämä on poliittinen valinta. Valiokunnan lau-
sunnossa todetaankin, että "tämä valinnanvapausmalli olisi saattanut merkitä terveyden-
huollon ja sosiaalipalvelujen rakenteita koskevan kansallisen päätösvallan olennaista ka-
ventumista", ja valiokunta suosittelee, että jatkossa konsultoidaan EU-viranomaisia, että
näin ei kävisi.

Kysyisin teiltä, aiotteko varmistaa, että uudessa valinnanvapausmallissa me emme altis-
ta meidän sote-palveluitamme laajalle EU-oikeudelliselle tulkinnalle, joka tarkoittaa pa-
himmillaan investointisuojaan päälle tulemistä ja kilpailuoikeudellisia säännöksiä, joita ei
välttämättä olisi tarve edes ottaa käyttöön. Miten hallitus varmistaa, [Puhemies koputtaa]
ettei olla uudestaan näissä ongelmissa?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
herra puhemies! Tätä muutosta on valmisteltu tässä maassa yli kymmenen vuotta. On mat-
kattu tilanteeseen, jossa on edelliseltä vaalikaudelta kaksi perustuslakivaliokunnan lausun-
toa, jotka ovat osaltaan viitoittaneet tätä valmistelua.

Toisekseen, tämän vaalikauden 25 kuukauden aikana — tietysti tämäkin on aina arvio
— on ollut hyvin avointa tämä valmistelu niiltä osin, että sikäli kuin hallitukselta on asioita
tullut julkistettavaksi, kerrottavaksi, niin niistä on kerrottu. Edustaja Meri luki hallituksen
esityksen sitaattia, joka on jokseenkin samanlaisena nyt sitten perustuslakivaliokunnan
lausunnossa. Me olemme hyvin avoimesti arvioineet omassa esityksessämme hallituksen
piirissä sitä, mitä vaikutuksia on. On muun muassa arviot siitä, mitä riskejä tuo yhtiöittä-
mismallissa ollut tilanne kilpailuoikeudellisesti olisi tuonut, [Puhemies koputtaa] jos ei sitä
olisi valittu, eli tässä on jouduttu [Puhemies koputtaa] punnitsemaan kahta eri näkökulmaa.

16.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokainen vaali-
kausi ei voi mennä siihen, että kukin hallitus pyrkii vuorollaan tekemään tyhjäksi edellisen
vaalikauden työtä vain omia sidosryhmiään kuunnellen. Muuten ajaudumme yhä uudes-
taan ja uudestaan samoihin kriiseihin, kuten tänään on nähty. Tässä ei ole enää kysymys eri
puolueista tai hallituspohjasta, tässä on kysymys koko eduskunnasta ja ihmisten luotta-
muksesta kykyymme ratkaista isoja haasteita. Vetoan hallitukseen ja kysyn pääministerin
sijaiselta, valtiovarainministeri Orpolta: onko hallitus valmis toteuttamaan sote-uudistuk-
sen yhdessä opposition ja asiantuntijoiden kanssa uudistuksen alkuperäisiin tavoitteisiin
nojaten?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa
herra puhemies! Uudistuksen alkuperäiset tavoitteet ovat edelleen voimassa, ja ne löytyvät
hallituksen esityksistä, jotka ovat eduskunnan käsittelyssä.

Toisekseen, te väitätte täällä, että esitys on ajautunut kriisiin. Perustuslakivaliokunnan
lausunnonkin jälkeen ne keskeiset elementit, jotka ovat valinnanvapaus, sosiaali- ja tervey-
denhuollon järjestämisen tavat ja mallit, integroitu toimintatapa, valvonta ja niin edelleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

ja niin edelleen, ovat edelleen voimassa. Uudistuksen keskeiset sisällölliset tavoitteet ovat edelleen voimassa. Ei niissä ole sellaisia kohtia, jotka edellyttäisivät hallituksen täydentävän esityksen osalta muutoksia. Ne muutokset, mitä edellytetään, tehdään täydentävän esityksen osalta. Se sitten, kuka on parempi tai kuka on tehnyt ennen virheitä tai tänä päivänä... Nämä keskeiset elementit ovat olemassa, ovat olleet ja ovat, ja aikaisempaan valmistelutyöhön on merkittävässä tässä viime kuukausinakin tukeuduttu. [Touko Aalto: Entäs se yhteistyö?]

16.26 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista tämä keskustelu, kun usein tulee vastaan kommentti siitä, että nyt tämä törmäsi perustuslakiin. Olin viime kauden lopussa siinä sote-ohjausryhmässä ja myöskin perustuslakivaliokunnan jäsen ja sanon, että ei se uudistus siihen törmännyt vaan se avasi väylät sille, miten tässä uudistuksessa mennä eteenpäin. Mutta aika loppui kesken, tuli uudet vaalit, ja ei ollut mahdollisuutta täydentävää esitystä tehdä.

Nyt tämä suuri paketti on ollut perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, ja lähes 80 sivua pitkä lausunto on tullut, ja nyt kysytään hallitukselta, että mitä kaikkea te teette tämän lausunnon perusteella. Neljä tuntia sitten tämä oli valmis. On luonnollista, että hallituksen pitää perusteellisesti paneutua ja johtopäätöksiä tehdä, mutta kysyn nyt: Minkälaiset valmiudet on ministeriöissä lähteä näitä uudistuksia valmistelemaan? Onko osattu tähän varautua, ovatko henkiset ja aineelliset resurssit sillä lailla, [Puhemies koputtaa] että tähän pystytään tarttumaan?

16.27 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä uudistushan koskettaa kaiken kaikkiaan kahdeksaa ministeriötä, ja pääministeriöt tässä ovat sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö. Kuten yleinen tapa tämälapsessa uudistuksessa on, niin tietysti ministeriöt ovat olleet tiiviissä yhteistyössä myös valiokuntien kanssa ja antaneet jo myös vastineitaan tästä ensimmäisestä isosta paketista, joka liittyy maakuntauudistukseen, sosiaali- ja terveyspalveluitten järjestämislakiin sekä myös näihin rahoituslakeihin. Eli tämä yhteistyö ja tietoisuus siitä, mitä tälle kokonaisuudelle kuuluu myös valinnanvapauden osalta, on mahdollistanut ehkä myös tällaisen ennakkoinnin, ja siitä hallituksen esityksestäkin, josta nyt täällä keskustellaan, on olemassa ollut jo aiemmin tietoa, minkälaisia kohtia on, jotka tarvitsevat uudelleenarviointia. Sekä ensi viikolla että huomenna [Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveysvaliokunta ja hallintovaliokunta ottavat ministeriön virkamiehiä ja ministereitä vastaan.

16.28 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Grundlagsutskottet har suttit över hundra timmar och tagit ställning, jobbat med den här stora reformen, och har i dag kommit med sitt utlåtande. Ett viktigt arbete. Nu är frågan den, om regeringen på några timmar hunnit sätta sig in i den här problematiken. Man får en lite märklig bild. Regeringen trycker snabbt på enterknappen, reformen ska vara i kraft 1.1.2019. Samtidigt säger man att man ändå inte har bekantat sig med grundlagsutskottets utlåtande tillräckligt. Här finns en mycket stor diskrepans, och här finns allvarliga problem i förslaget.

Arvoisa puhemies! Tässä saa nyt sellaisen vaikutelman, että hallitus sanoo, että on syytä lähteä siitä, että uudistus toteutuu 1.1.2019. Samalla sanotte, että ette vielä ole ehtineet pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

neutua tähän perustuslakivaliokunnan lausuntoon. [Välihuutoja] Nyt haluaisin tietää: oletteko lukeneet sen lausunnon kunnolla ja oletteko valmiita myös ottamaan opiksi siitä, mitä tässä lausunnossa nyt esitetään, ja oletteko valmiita myös ottamaan opposition mukaan, kun lähdetään [Puhemies koputtaa] valmistelemaan sitä valinnanvapauslakia, mitä pitää nyt korjata?

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin omalta kohdaltani sanoa, että olen lukenut ponnet, olen lukenut muutaman viimeisen kappaleen, joissa on olennaiset asiat. [Välihuuto vasemmalta] Tämähän on sillä lailla mielenkiintoinen ja erikoinen keskustelu, että samalla kun osa edustajista vaatii, että meillä pitää olla tänään tieto siitä, mitkä ovat ne seuraavat askelmerkit, ollaan huolissaan siitä, kuinka kiire on. Meillä tavoitepäivä on ollut, ja nyt lähdetään työstämään sitä ratkaisua, jolla tuohon tavoitepäivään voidaan päästä. Valinnanvapauslaki toteutuu, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki toteutuu, maakuntalaki toteutuu ja kaikki ne muut kymmenet lait, jotka täällä eduskunnan käsittelyssä on. Omalta kohdaltani totean, että olen siis lukenut ponnet ja muutaman viimeisen kappaleen, joissa on se olennainen, mitä perustuslakivaliokunnan lausunnossa lukee.

16.30 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä päivä on askel eteenpäin sote-uudistuksessa. [Välihuutoja] Oli erittäin hyvä, että saimme perustuslakivaliokunnan ansiokkaan mietinnön. Se antaa vahvan tuen sote-maakuntauudistukselle. Valinnanvapaudelle näytetään vihreää valoa sillä edellytyksellä, että korjaukset tehdään. Ja nämä korjaukset on tehtävä huolella. Se on iso urakka, mutta kyllä hallitus sen tekee.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kun olemme tätä kokonaisuutta käsitelleet, selvää on ollut, että tämä on kokonaisuus. Asiantuntijat eivät ole halunneet antaa lausuntoa ennen kuin valinnanvapauslaki tulee. Perustuslakivaliokunta katsoi tämän kokonaisuutena, ja oli hyvä, että arvoisa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja totesi, että kokonaisuudesta ei voi repiä yksityiskohtia irti, näin pitää eteenpäin mennä.

Mutta kysyn vielä: sitten kun hallitus on huolella paneutunut tähän lausuntoon — tosiaankin lainsäädännön laatu edellä pitää mennä eikä aikataulut — milloin arvioitte, että voisitte antaa meille sosiaali- ja terveysvaliokuntaan tiedon, milloin täydentävä lakiesitys tulee, jotta voimme sitten suunnitella lainsäädäntötyötä, jotta tämä uudistus saadaan maaliin? Siihen kokoomus ja koko hallitus ovat sitoutuneet.

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuon aikataulun työstäminen alkaa huomenna aamulla varhain, ja ensi viikolla on tiedossa lista asioista, joita muutoksia perustuslakivaliokunnan lausunto tulee edellyttämään sille täydentävälle esitykselle, joka eduskunnalle annetaan. Hallituksen näkökulmasta, jotta eduskunnan työlle jää käytettäväksi riittävästi aikaa ja tämän koko kokonaisuuden eteenpäinvieminen on mahdollista, totta kai tarvitaan niin huolellinen ja hyvä työ, niin perusteellinen valmistelu kuin mahdollista, mutta tiedän, että aika moni odottaa tällä hetkellä, että se täydentävä esitys tulisi ja se laki tulisi. Nämä askelmerkit pystytään toivon mukaan ensi viikolla kertomaan.

16.32 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanottua, neljä tuntia sitten oli tiedotustilaisuus perustuslakivaliokunnan lausunnosta. Ministeri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

Rehula, te sanoitte nyt juuri kyselytunnilla, että olette lukenut lausunnosta ponnet ja muuttaman viimeisen kappaleen. Siitä huolimatta hallitus antoi tiedotteen kesken perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuuden. Oliko tässä joku pieni virhe, että ette ole perehtynyt tähän lausuntoon ennen kuin te tiedotatte, ja te tiedotatte, että mitään ongelmaa ei ole ja aikataulussa pysytään, sote-uudistus etenee, valinnanvapaus säilyy, ja jopa Kiinasta käsin pääministeri [Paavo Arhinmäki: Juuri näin!] kommentoi tätä asiaa meille tänne?

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta tässä lausunnossaan toivoo, että tämä valmistellaan valtioneuvostossa noudattaen hyvän lainvalmistelutavan vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Ministeri, voitteko luvata, että otatte opposition [Puhemies koputtaa] tähän uudelleenvalmisteluun nyt mukaan?

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuli melkoinen tykitys kysymyksiä — helpottaa yleensä ministerin vastaamista, kun kysymyksiä on paljon. [Naurua]

Yksi olennainen asia: jos joku väittää täällä, että hallitus on sitä mieltä, että perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen — te käytitte näitä sanoja — me sanomme, ettei tässä olisi ongelmia, jos joku sanoo, että me kiistämme sen, mitä perustuslakivaliokunta kertoo, niin ei puhu kyllä ihan totta.

Mutta pitää mennä eteenpäin. Ongelmat ovat sitä varten, että ne ratkotaan, ja pitää muistaa: valinnanvapaudesta, sote-järjestämislaista, hallinnon rahoituksen ratkaisuksista niiltä osin kuin ne ovat ydintä tässä muutoksessa, jota ollaan tekemässä, perustuslakivaliokunnan lausunto ei käsittäkseni sisällä sellaisia asioita, jotka olisivat niitä ongelmia. Ongelmia liittyy sääätämisyjärjestykseen kahdessa kohtaa, ja sitten on perustuslakivaliokunnan lausunnossa muutamia asioita, joilla on muun muassa vaikutus hallituksen työskentelyyn, lähtien siitä, että perustuslakivaliokunta edellyttää, että — se on ihan siellä loppukappaleessa — [Puhemies koputtaa] perustuslakivaliokunta saa mietinnöt käsiteltäväkseen aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministerin sijainen.

16.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä täydentävä esitys kun valmistellaan, niin on aivan selvää, että siinä pitää noudattaa hyvän lainvalmistelun periaatteita. Tämä perustuslakivaliokunnan ja erityisvaliokuntien työ antaa aivan loistavaa lisäpohjaa sille, ja uskon, että tämä työ voidaan tehdä kaikella mahdollisella tiedolla, mitä tästä asiasta nyt on saatavissa. Tuskin missään asiassa on kuultu niin paljon asiantuntijoita kuin sote-uudistuksen ja valinnanvapauden ympäriltä. Tuskin missään asiassa on käyty niin paljon parlamentaarista keskustelua kuin tässä on käyty.

Mitä parlamentarismiin tulee, niin minusta tämä on parlamentarismia parhaimmillaan, että perustuslakivaliokunta on tutustunut esitykseen, pistänyt sen yhdeltä osaltaan uuteen valmisteluun käytännössä, tehnyt siihen huomioita, jotka otetaan jatkovalmistelussa huomioon, sen jälkeen hallitus tekee täydentävän esityksen ja parlamentti saa taas käsitellä sitä huolellisesti. Se on parlamentarismia minun mielestäni [Puhemies koputtaa] ja parlamentaarista työskentelyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tämän kysymyksen osalta lisäkysymykset edustajille Kivelä ja Lindtman, ja sitten siirrytään seuraaviin kysymyksiin. Kohta 40 minuuttia tämän kysymyksen tiimoilta on mennyt.

16.36 Kimmo Kivelä uv (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eri puolilla tasavaltaa maakunnissa on tehty arvokasta työtä jo pitemmän aikaa sote- ja maakuntauudistukseen valmistautumiseksi. Miten katsotte, ministerit Vehviläinen ja Rehula, nyt kun tämä perustuslakivaliokunnan lausunto vihdoinkin saatiin aikaiseksi kovan väännön jälkeen, onko tämä nyt helpottamassa ja ikään kuin kannustamassa maakunnissa lyömään lisää löylyä valmistautumistyöhön?

16.37 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidämme todella tärkeänä hallituksen piirissä sitä, että se hyvin alkanut valmistelutyö, jota maakunnissa tehdään, jatkuu. Sitä tukee osittain se, että huomenna eduskunnassa on täällä lisätalousarvio, jossa on myös lisärahoitusta tälle vuodelle siihen valmisteluun, myös näitten valinnanvapauspilottien eteenpäinmenemiseen. Sen lisäksi olemme tänään tässä kannanotossa, mitä hallituksen puolelta on annettu, todenneet, että pidämme erityisen tärkeänä tässä tilanteessa, että rukkaset eivät tipahda siellä maakunnissa vaan vietään määrätietoisesti tätä valmistelua eteenpäin siinä aikataulussa, mitä on tähänkin asti ajateltu, ja tähtäimessä se, että [Puhemies koputtaa] 2019 on uudistus voimassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen lisäkysymys, edustaja Lindtman.

16.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on syytä esittää kiitos ja antaa tunnustus perustuslakivaliokunnalle ja kaikille sen jäsenille, jotka kovista poliittisista paineista huolimatta pääsivät yksimieliseen lausuntoon tilanteessa, jossa jopa hallituksen ministerit kommentoivat työtä kesken prosessin. [Antti Kaikkosen välihuuto] Tämä lausunto on jämerä. Tämä lausunto on jämerä: pakkoyhtiöittäminen pois, valinnanvapaus uusiksi, aikataulu voimaannpanoon uusiksi, julkisen tuotannon kieltä pois. Se kokonaisuus, se malli, jolla tätä ajettiin, olisi johtanut siihen, että ihmisten yhdenvertaisuus olisi vaarantunut.

Arvoisa puhemies! Nämä asiathan olivat tiedossa jo silloin, kun hallitus antoi tätä esitystä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Niinpä!] Siitä huolimatta hallitus antoi esityksen. Ja minkä johtopäätöksen tästä voi vetää? Tämä kaikki palaa siihen, että te annoitte tämän esityksen, koska tämä teidän tekemänne poliittinen sopimus valinnanvapaudesta ja maakunnista jyräsi soten alkuperäiset tavoitteet. Nyt on edelleen tämän aikataulun kanssa ongelma, jos te pidätte tästä sopimuksesta kiinni, joten kysyn nyt pääministerin sijaiselta: palautatteko sote-uudistuksen alkuperäiset tavoitteet kärkeen ja kuuntelette asiantuntijoita, vai aiotteko, ministeri Orpo, pitää jääräpäisesti kiinni tästä poliittisesta sopimuksesta, joka tekee tästä uudistuksesta mahdottoman?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Huomaan, että ministereistä Rehula vastaa, niinkö? Ministeri Rehula vastaa. [Vasemmalta: Orpolle!] — Mielellään yksi ministeri tähän kysymykseen vastaa. [Välihuutoja vasemmalta] — Ministeri Rehula vastaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2017 vp

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän uudistuksen ja muutoksen keskeiset tavoitteet ovat ihan ennallaan. Perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen ne elementit, jotka ovat keinoja, välineitä valinnanvapauden toimeenpanoon — asiakasseteli, henkilökohtainen budjetti, suun terveydenhuollossa oma mallinsa ja sote-keskus — ovat jatkossakin, perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeenkin, ne elementit, joilla valinnanvapaus toimeenpannaan. Hallitus on yksiselitteisen selvästi tavoiteaikataulussaan 1.1.2019, jolloin tämä kokonaisuus tulee voimaan.

Se, mitä perustuslakivaliokunnan lausunnosta johtuu: me luemme [Puhemies koputtaa] varsinkin nämä säätämisyjärjestyksen takana olevat asiat niin, että... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Kysymyksen käsittely päättyi.